

Klub Badaczy Tkanin Zabytkowych przy Oddziale Warszawskim SHS we współpracy z Zamkiem Królewskim na Wawelu zapraszają na drugą konferencję naukową z serii „Tkanina w Polsce” pod tytułem „Tadeusz Mańkowski – badacz tkanin i dyrektor Wawelu”, która odbędzie się 2 grudnia 2022 r. na Zamku Królewskim na Wawelu (Centrum Wystawowo-Konferencyjne, budynek nr 9, I piętro)

Naszym bohaterem jest Tadeusz Mańkowski (ur. 2 sierpnia 1878 we Lwowie, zm. 8 sierpnia 1956 w Krakowie) – polski prawnik, historyk sztuki, muzealnik, pracownik Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie, wykładowca Uniwersytetu Jagiellońskiego, dyrektor Państwowych Zbiorów Sztuki na Wawelu (1945-1951). Ten nieprzeciętny badacz sztuki, którego początkowo amatorskie zainteresowania i fascynacje przerodziły się w potężny dorobek naukowy, był jednym spośród licznej grupy lwowian, tworzących i promujących polską kulturę i naukę po odzyskaniu niepodległości. Środowisko lwowskie było zasobne w wybitne postacie, o czym pisał sam Mańkowski w swoich wspomnieniach. Tamtejszą atmosferę naukową i niezwykle ożywienie intelektualne kształtowało szerokie grono wybitnych naukowców – filozofów, logików, matematyków, estetyków, krytyków sztuki, krytyków literatury i historyków sztuki.

Uznaliśmy, że Wawel jest najlepszym miejscem do wspomnienia osoby badacza, przedstawienia jego dorobku i przyjrzenia się metodologii badań, której był twórcą. Rekonstrukcja muzealnych funkcji Wawelu, opracowanie nowej koncepcji ekspozycyjnej dostosowanej do ówczesnych warunków i potrzeb, uratowanie najcenniejszych walorów tego miejsca, wszystko to w dużej mierze zawdzięczamy Mańkowskiemu. Działalność tego lwowianina ilustruje jak w powojennej rzeczywistości walczono o miejsce dla sztuki i historycznych zabytków. Jak budowano pozycję polskich muzeów i jaki miało to wpływ na polską kulturę.

Warto przypomnieć i uświadomić tym, którzy współcześnie próbują iść podobnymi ścieżkami, determinację Mańkowskiego, rozeznanie i autorytet, który czynił z niego badacza międzynarodowego formatu. Jego bibliografia obejmuje ponad 200 pozycji świadczących o nadzwyczajnie rozległych zainteresowaniach i ogromnej wiedzy. Należą do nich książki, broszury i artykuły opublikowane w fachowych czasopismach krajowych i zagranicznych. Uczonego zajmowały takie tematy jak: sztuka i kultura Lwowa, Wawel i jego zbiory, sztuka renesansu, sztuka czasów Jana III Sobieskiego, sztuka epoki stanisławowskiej, sztuki zdobnicze, dzieje kultury artystycznej, sztuka ormiańska, sztuka Wschodu. Do najbardziej znaczących należą prace dotyczące sztuki Lwowa, ponieważ wiele z omówionych tam zabytków i uwzględnionych przekazów archiwalnych dziś już nie istnieje lub jest trudno dostępna.

Organizatorzy konferencji postanowili z tego dorobku wydobyć dwa główne wątki – okres pracy Tadeusza Mańkowskiego na Wawelu i jego badania dotyczące tekstyliów w ich różnych aspektach. Zależy nam na przedstawieniu najistotniejszych rysów sylwetki wszechstronnego uczonego, ze szczególnym zaznaczeniem jego lwowskich korzeni i przeanalizowania działalności na Wawelu w świetle zachowanych archiwaliów. Pragnęlibyśmy wydobyć problematykę europejską, orientalia i kolekcjonerstwo, którymi się zajmował. Następnie chcielibyśmy poświęcić uwagę dorobkowi Mańkowskiego z zakresu tkaniny artystycznej i odnieść go do współczesnej praktyki badawczej – badaniom nad arrasami wawelskimi, tkaninami wschodnimi, w tym ormiańskimi, pasami kontuszowymi i rodzimą produkcją tekstylną. Naszym celem jest przedstawienie tej dziedziny sztuki w jak najszerszym kontekście, z licznymi odniesieniami historycznymi, kulturowymi i artystycznymi oraz z uwzględnieniem aspektu kolekcjonerskiego i konserwatorskiego. Zależy nam ponadto na prezentacji wyników badań archiwalnych i spostrzeżeń z zakresu metodologii.

Konferencja odbędzie się jednocześnie w ramach cyklu „Tkanina w Polsce” oraz „Seminaria Wawelskie”. „Tkanina w Polsce” to spotkania poświęcone zabytkowym tekstyliom omawianym w ich różnorodnych aspektach – historycznym, artystycznym, konserwatorskim, muzealnym i kolekcjonerskim. „Seminaria Wawelskie” to cykl interdyscyplinarnych konferencji poświęconych zagadnieniom artystycznym i historycznym związanym ze wzgórzem wawelskim, zwłaszcza siedzibą królewską i katedrą krakowską. Zainteresowania badawcze uczestników seminariów obejmują także kolekcję muzealną oraz historię samego muzeum – Zamku Królewskiego na Wawelu.

PROGRAM KONFERENCJI

9:30 uroczyste otwarcie

I sesja

10:00-11:00

Jerzy T. Petrus (Zamek Królewski na Wawelu), *Tadeusz Mańkowski (1878-1956)*

prof. Jan Ostrowski (Polska Akademia Umiejętności), *Tadeusz Mańkowski – badacz sztuki lwowskiej*

Magdalena Ozga (Zamek Królewski na Wawelu), *Tadeusz Mańkowski w świetle wawelskich archiwaliów*

przerwa

11:00-11:30

II sesja

11:30-12:50

dr Magdalena Piwocka (Zamek Królewski na Wawelu), *Tadeusz Mańkowski o arrasach króla Zygmunta Augusta*

prof. Ryszard Skowron (Uniwersytet Śląski w Katowicach), *Simancas – Madryt – Barcelona. Tadeusza Mańkowskiego poszukiwania źródeł do dziejów arrasów w archiwach hiszpańskich*

dr Dorota Juszczak (Muzeum Łazienki Królewskie), *Tadeusz Mańkowski – inicjator badań nad galerią Stanisława Augusta Poniatowskiego*

dr Karolina Stanilewicz (Akademia Sztuk Pięknych w Łodzi), *Prace Tadeusza Mańkowskiego a współczesna praktyka badawcza. W kierunku nowej syntezy dziejów polskiej tkaniny artystycznej*

Ewa Orlińska-Mianowska (Muzeum Narodowe w Warszawie), *Tropami badawczych poszukiwań Tadeusza Mańkowskiego*

przerwa

12:50-13:20

III sesja

13:20-14:20

prof. Krzysztof Stopka (Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego), *Sztuka Ormian lwowskich w świetle archiwaliów*

dr Beata Biedrońska-Słotowa (Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata), *Znaczenie badań Tadeusza Mańkowskiego nad sztuką Bliskiego Wschodu i ich miejsce w światowej literaturze przedmiotu*

Monika Janisz (Muzeum Narodowe w Warszawie), *„Przewodnik po Dziale Sztuki Zdobniczej” – o współpracy Tadeusza Mańkowskiego z Muzeum Narodowym w Warszawie*

14:20-15:20 przerwa obiadowa

IV sesja

15:20-16:40

Jadwiga Chruszczyńska (Muzeum Narodowe w Warszawie), *Królewska manufaktura jedwabna w Grodnie*

Małgorzata Wróblewska Markiewicz (Stowarzyszenie Historyków Sztuki, Oddział Łódzki), *Tadeusz Mańkowski i Tadeusz Kruszyński – dwugłos o pasach kontuszowych*

16:40 dyskusja i podsumowanie

Sekretarze konferencji: Magdalena Ozga, Karolina Stanilewicz

Kontakt: tkanina.dziedzictwo@gmail.com, magdalena.ozga@wawel.org.pl